

Werkwind!

Analyse van Lex: twee **pressies**, 1 tussen Groenland en IJsland en de andere boven Zuid Italië en daartussen enorm veel **lagedruk** kernen maar met zo weinig drukverschil dat het weer daardoor uiterst rustig blijft met misschien een beetje neerslag in de middag. Die neerslag zou dan moeten komen van een uitgebreid koufront dat van Denemarken in een bocht over het uiterste noorden van Nederland trekt en eindigt boven Ierland. Wind uit het W tot N zwak tot matig. Niet al te warm. Molens die voor de prins draaien, prima weer. Molens die aan het werk moeten kunnen het vergeten, geen kracht genoeg en ook nog eens een werkwind.

Het KNMI vindt er dit van: *zaterdag overdag zijn de verschillen tussen noord en zuid groot. In de ochtend valt er in het noorden af en toe regen, elders is het nog droog met geregeld zon. De smalle regenzone trekt 's middags langzaam zuidwaarts, maar bereikt het zuiden pas in de avond. In het noorden is het dan inmiddels weer droog en opgeklaard. In het noordelijk kustgebied blijft de temperatuur bij een graad of 18 steken, in het midden wordt het 21 tot 24°C en in het uiterste zuidoosten lokaal mogelijk 28°C. De wind draait geleidelijk overal naar noordwestelijke richtingen en wordt matig, aan de noordkust later op de dag vrij krachtig. (Bron: KNMI)*

Vragen over het huiswerk

Geen huiswerk - wel vragen!

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen onbelast en welke belast?
2. Waarom moet gerst worden gepeld en tarwe niet?
3. Hoe worden de schillen en het slijpsel genoemd dat bij het pellen vrijkomt en wat wordt ermee gedaan?
4. Waar dient het pelblik voor en waarom zitten er bramen (kleine gaatjes) in naar binnen en naar buiten?
5. Wat voor bilsel zit er op het doodbed bij het pelkoppel?
6. Wat zijn zoggaten of waaikerven, waar zitten ze en waar dienen ze voor?
7. Waar dient de rauwbeitel voor?
8. Hoe wordt voorkomen dat er teveel ruimte ontstaat tussen pelblik en looper na het billen?
9. Waar dienen trekblokken voor?
10. Wat is parelgort en waarom is dat zo duur?
11. Waarom bleven de pelmolens in Groningen langer doorgaan met pellen dan in de rest van Nederland?
12. Waarom wordt er pas gepeld bij een windkracht dat andersoortige molens stoppen?
13. Waar dient de zifterij voor?
14. Wat is het grote verschil tussen de Zaanse en de Groningse pelmolens?
15. Waarom zijn er meestal twee pelkoppels aanwezig in molens? Wat wil dit zeggen voor de bediening?
16. In de Groninger pelmolens is vaak ook een gewoon maalkoppel aanwezig. Waarom?
17. Waar zitten de slagbalken en waar dienen ze voor?
18. De wind is zuidoost en stormachtig. Gaan we pellen?
19. Waarom zit er in een pelsteen een handgat?
20. Waaraan waren vroeger (en nu soms nog) de pelmolens te herkennen?

Antwoorden bij de vragen over het huiswerk

Geen huiswerk – wel vragen!

1. Welke zeilvoering kunnen we vandaag toepassen onbelast en welke belast?
Afhankelijk van wat we willen doen onbelast vier halve en belast alles ervoor en hopen dat hij wil.
2. Waarom moet gerst worden gepeld en tarwe niet?
Gerst is zgn. bedektzadig, de kaf moet eraf gepeld worden. Tarwe is naaktzadig en hoeft dus niet gepeld.
3. Hoe worden de schillen en het slijpsel genoemd dat bij het pellen vrijkomt en wat wordt ermee gedaan?
Dit wordt dust genoemd en wordt gebruikt als diervoer. Als er weinig schillen meer inzitten dan worden er spekkendikken van gebakken, een lekkernij in Groningen.
4. Waar dient het pelblik voor en waarom zitten er bramen (kleine gaatjes) in naar binnen en naar buiten?
Het pelblik zit om de pelsteen heen met een tussenruimte van ca. 8 tot 15 mm. De naar binnen stekende bramen slijpen de pel van de gerst en de naar buiten stekende bramen zorgen voor de afvoer van slijpsel en schillen. Als de binnenkant stomp wordt keert men het blik zodat het nogmaals dienst kan doen.
5. Wat voor bilsel zit er op het doodbed bij het pelkoppel?
Geen bilsel, pellen gebeurt aan de zijkant en niet aan de onderkant van de loper.
6. Wat zijn zoggaten of waaikerven, waar zitten ze en waar dienen ze voor?
Zoggaten of waaikerven zijn verdiepingen in de loper aan de onderkant en ze dienen voor de toevoer van koellucht naar de zijkant en de koellucht zorgt er tevens voor dat de gerst tussen de zijkant van de loper en het pelblik op en neer danst.
7. Waar dient de rauwbeitel voor?
De rauwbeitel wordt gebruikt om kerfjes in de zijkant van de loper te slaan zodat de gerst beter kan worden meegenomen.
8. Hoe wordt voorkomen dat er teveel ruimte ontstaat tussen pelblik en loper na het billen?
In de pelkuip met het pelblik zitten ook kuipstikken. Dit zijn houtjes die ertussen uit kunnen worden gehaald zodat de kuip kleiner wordt.
9. Waar dienen trekblokken voor?
Trekblokken zorgen voor de juiste spanning van de touwsnaren voor de waaierij en de zifterij. Ze kunnen aangespannen worden om de snelheid van de werktuigen te regelen of de werktuigen uit te schakelen. De trekspanning wordt meestal geregeld door een katrolletje en een gewicht.

10. Wat is parelgort en waarom is dat zo duur?
Parelgort is vaak over de pelkoppels gegaan en er is dus veel van afgeslepen. Veel werk dus voor betrekkelijk weinig product.
11. Waarom bleven de pelmolens in Groningen langer doorgaan met pellen dan in de rest van Nederland?
In Groningen bleef gort veel langer als volksvoedsel dienen, dus bleven de pelmolens ook langer aan het werk.
12. Waarom wordt er pas gepeld bij een windkracht dat andersoortige molens stoppen?
Pellen kost veel kracht en een goed product wordt pas verkregen als er bijv. windkracht 6 of hoger staat.
13. Waar dient de zifterij voor?
Hier worden de korrels op grootte gesorteerd en van verontreiniging ontdaan.
14. Wat is het grote verschil tussen de Zaanse en de Groningse pelmolens?
Bij de Zaanse pelmolens kan men de pelstenen lichten als de wind minder wordt. In Groningen kan dit niet.
15. Waarom zijn er meestal twee pelkoppels aanwezig in molens? Wat wil dit zeggen voor de bediening?
Er wordt met een voorloper en een naloper gewerkt om de molen constant belast te houden. Voor de molenaar betekent dit dat er met minimaal twee mensen moet worden gewerkt.
16. In de Groninger pelmolens is vaak ook een gewoon maalkoppel aanwezig. Waarom?
Bij minder wind kon er dan ook graan worden gemalen.
17. Waar zitten de slagbalken en waar dienen ze voor?
De slagbalken zitten op de pelvloer tussen de pelkoppels en dienen ter beveiliging van personeel en molen. De pelstenen draaien zo snel dat ze soms uit elkaar springen en de scherven worden door de slagbalken opgevangen.
18. De wind is zuidoost en stormachtig. Gaan we pellen?
Wind uit zuidoost is onbestendig en blijft niet lang. Uitkijken voor onweer, geen pelweer.
19. Waarom zit er in een pelsteen een handgat?
Er zit een handgat vlakbij het midden van de pelsteen om met de hand de steenbus te kunnen smeren.
20. Waaraan waren vroeger (en nu soms nog) de pelmolens te herkennen?
De pelmolens hebben (en hadden) brede gevluchten met een diepe zeeg want veel kracht nodig om te kunnen pellen.

